

Advies

Complex Project ECA Havengebied Antwerpen: voorontwerp voorkeursbesluit

Brussel, 7 februari 2019

Bron foto: adviesdossier

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Complex Project Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen

Adviesvrager: Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Task force CP ECA

Ontvangst adviesvraag: 7 januari 2019

Adviestermijn: 35 dagen (6 februari 2019)

Decretale opdracht: Decreet Complexe Projecten 25 april 2014, art. 11.

Goedkeuring raad: 7 februari 2019

Adviesnummer: 2019-01

Contactpersoon: Koen Carels kcarels@serv.be

Dossierhouder: Wouter Vanacker - wvanacker@serv.be

De heer Ben Weyts
Vlaams Minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn.
Martelarenplein 7
1000 Brussel

Contactpersoon

Koen Carels
kcarels@serv.be

ons kenmerk

20190201_BRADV_CP_ECA_vvb_BW

Brussel

7 februari 2019

Briefadvies CP ECA: voorontwerp van voorkeursbesluit

Mijnheer de minister

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij wenst u middels onderhavig briefadvies te adviseren over het voorontwerp van voorkeursbesluit van het 'Complex Project extra containerbehandelingscapaciteit haven Antwerpen', waarvoor de Raad een adviesvraag ontving op 7 januari 2019.

Krachtlijnen:

- Er is nog steeds geen duidelijke afstemming met het geheel van de toekomstige havenontwikkeling. Het toekomstige S-IHD-besluit moet aangewend worden om daarover meer klaarheid te bieden.
- De SALV betreft de aanzienlijke inname van open ruimte.
- Voer die compensaties uit die noodzakelijk zijn, en zoals de regelgeving dat voorschrijft.
- Milder de impact op de getroffen landbouwbedrijven met correcte flankerende maatregelen.

In lijn met zijn eerder advies vraagt de Raad opnieuw om de maximale vrijwaring van het landbouwareaal als een doorslaggevend argument te hanteren bij de uitwerking van het gekozen voorkeursalternatief. De Raad stelt immers vast dat wat betreft de noodzakelijke natuurcompensaties keuzes kunnen gemaakt worden, die het landbouwareaal minder hard treffen en tegelijk de natuurcompensaties realiseren die volgens de toepassing van artikel 6.4 van de Habitatrichtlijn nodig zijn.

Situering

Op 15 juli 2016 heeft de Vlaamse Regering beslist om het planningsproces voor de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied van Antwerpen op te starten. Voor dit planningsproces wordt de procesaanpak voor “complexe projecten” toegepast.

Wettelijk kader

Op 25 april 2014 heeft de Vlaamse Regering het decreet betreffende complexe projecten¹ goedgekeurd. Door de belangrijke processtappen en procesprincipes decretaal vast te leggen, kan het besluitvormingsproces over projecten van groot maatschappelijk en ruimtelijk strategisch belang op een meer transparante wijze verlopen.

In hoofdstuk 2 van het decreet worden de verschillende fasen in de besluitvormingsprocedure beschreven.

Een complex project omvat de volgende 4 procesfasen met drie beslissingsmomenten:

- een verkenningsfase die uitmondt in een startbeslissing (artikel 7);
- een onderzoeksfase van de verschillende alternatieven, op basis van een alternatievenonderzoeksnota en eindigend met een voorontwerp van voorkeursbesluit en, vervolgens, in een voorkeursbesluit (artikel 8-17);
- een uitwerkingsfase dat eindigt met de bekendmaking en inwerkingtreding van het projectbesluit (artikel 18-27);
- een uitvoerings- en monitoringsfase (artikel 42).

De onderzoeken en procedures verlopen op een geïntegreerde manier.

De uitvoering van het decreet is geregeld via het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2014².

Procesverloop van onderhavig complex project

Rond de jaarwisseling van 2016-2017 vond de publieke raadpleging over de alternatievenonderzoeksnota plaats. Hierna kon een geïntegreerd onderzoek van acht alternatieven van start gaan. Op 17 januari 2018 werd een negende alternatief voorgesteld, op basis van bouwstenen uit de bestaande alternatieven. De tussennota was een procedurele tussenstap tussen enerzijds de beschikbare ontwerp-onderzoeksresultaten en anderzijds het voorontwerp van voorkeursbesluit, naar aanleiding van de opmaak van dat bijkomende alternatief. Over de tussennota bracht de SALV op 24 juli 2018 advies uit³. Op het einde van de onderzoeksfase wordt op basis van het geïntegreerde onderzoek⁴ een voorkeursalternatief voorgesteld in het voorontwerp van voorkeursbesluit. Dat voorkeursalternatief zal in de

¹ [Decreet](#) betreffende complexe projecten.

² [Besluit van de Vlaamse Regering](#) tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014.

³ SALV, 24 juli 2018, Briefadvies Tussennota Complex Project Havengebied Antwerpen, Brussel, 2018-10. http://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20180717_Complex_Project_Antwerpen_briefadvies_def_Weyts.pdf.

⁴ De onderzoeksrapporten (25 oktober 2018) en de synthesenota (20 november 2018) vindt u [hier](#).

uitwerkingsfase verder geconcretiseerd worden. In het voorontwerp van voorkeursbesluit dat thans voor advies voorligt, wordt het negende alternatief als voorkeursalternatief verkozen.

Advies

In overeenstemming met de krachtlijnen uit het eerdere advies van 24 juli 2018⁵ stelt de SALV de onderstaande aandachtspunten unaniem vast:

[1] Er is nog steeds onduidelijkheid over de afstemming van het CP met andere en toekomstige ontwikkelingen in het havengebied. Bij aanvang van het planningsproces situeerde het complex project zich nog in het grotere geheel van toen voorliggende GRUP's ('Afbakening zeehavengebied Antwerpen' en 'Havenontwikkeling Linkerscheldeoever'). Intussen werd een groot deel van de GRUP's vernietigd door de Raad van State en is het veel moeilijker om de samenhang met de andere ontwikkelingen in en rondom het havengebied op basis van de voorliggende tussennota te kunnen beoordelen. Nochtans kan de keuze die in dit complex project gemaakt wordt niet losgezien worden van die andere ontwikkelingen. De SALV vindt het niet raadzaam om een definitief voorkeursbesluit goed te keuren zonder duidelijk perspectief op de gehele toekomstige havenontwikkeling⁶. Dit creëert een versnipperde ruimtelijke ontwikkeling waardoor de landbouwers geen rechtszekerheid hebben in dit gebied. Dit is nefast voor het uitbouwen van een duurzame bedrijfsvoering.

Momenteel wordt een aangepast S-IHD-besluit voor het betrokken SBZ voorbereid. Dit nieuwe besluit moet inzicht geven welke instandhoudingsmaatregelen zullen genomen worden ter borging van de instandhoudingsdoelen van het gebied. Het moet zodoende ook een inkijk geven in welke mate ook eventuele compensatienoden kunnen geborgen worden. De SALV dringt er op aan om te zoeken naar de meest optimale invulling met minimaal ruimtebeslag, zowel in functie van instandhouding als van compensatie, en dat de besluitvorming van dit aangepaste S-IHD-besluit samenspoort met de goedkeuring van het voorontwerp van het voorkeursalternatief van dit complex project. Het IHD-besluit zal al voor een aanzienlijk deel zicht geven op doelstellingen in het ruime gebied. Maar omwille van de eenduidigheid en de eerder aangehaalde nood aan rechtszekerheid pleit de SALV voor een totaalbeeld op alle te verwachte ontwikkelingen.

[2] Voer die natuurcompensaties uit die noodzakelijk zijn, en zoals de regelgeving dat voorschrijft. De SALV vroeg in zijn eerder advies om meer duidelijkheid inzake de indirecte ruimte-inname die de natuurcompensaties kunnen genereren. Het voorontwerp van voorkeursbesluit omvat een eerste raming van de mogelijke compensaties die tegemoet zouden komen aan de vernietiging van natuurwaarden in de context van het negende alternatief. De SALV plaatst evenwel ook een aantal belangrijke kanttekeningen bij de eerste inschatting van de natuurcompensaties:

⁵ SALV, 24 juli 2018, Briefadvies Tussennota Complex Project Havengebied Antwerpen, Brussel, 2018-10. http://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20180717_Complex_Project_Antwerpen_briefadvies_def_Weyts.pdf.

⁶ In zijn advies over de tussennota neemt de SARO een gelijkaardig standpunt in: SARO, Briefadvies Tussennota CP ECA, 29 augustus 2018, 2018-22. <https://www.rwo.be/Portals/126/SARO%202018-22%20Briefadvies.pdf?ver=2018-08-29-164026-943>.

- **Beperk de natuurcompensaties tot hetgeen de habitatrichtlijn vereist.** In het hoofdstuk over natuurcompensaties wordt een onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte effecten van het voorkeursbesluit. Er wordt daarbij echter niet verduidelijkt wat al dan niet een vereiste is vanuit de Europese natuurregelgeving, en meer bepaald artikel 6.4 van de Habitatrichtlijn. Voor elke mogelijke impact wordt een gelijkaardige vorm van compensatie voorgesteld, of dit nu gelegen is binnen of buiten vogelrichtlijngebied. In het ontwerp voorkeursbesluit wordt nu voor de landbouwpolder die verloren gaat, voorgesteld om de aanwezige graslanden elders in landbouwgebied te compenseren. De SALV vraagt daarom dit hoofdstuk beter te onderbouwen en in samenspraak met betrokken actoren aan te passen.
- **Verduidelijk de beste beheermaatregelen voor foerageergebied bruine kiekendief.** De SALV stelt vast dat er voor de bruine kiekendief heel wat aannames worden gemaakt om oppervlaktes te onderbouwen op basis van percentages en verschillende types foerageergebied. Er wordt voor de onderbouwing bovendien verwezen naar een studie die nog niet is afgerond⁷. In het ontwerpbesluit wordt tot slot aangegeven dat verdere kennisopbouw over het foerageergebied kan leiden tot aanpassingen. De SALV wijst er op dat er op 3 december 2018 via ministerieel besluit een soortenbeschermingsprogramma voor de bruine kiekendief werd goedgekeurd. In dat programma gaat men uit van verschillende kwalitatieve beschrijvingen van foerageergebied voor de bruine kiekendief zonder te werken met minimumpercentages, net omwille van kennisleemtes en grote variatie op het terrein. De SALV stelt voor een handleiding met de beste beheermaatregelen voor hoogwaardig foerageergebied bruine kiekendief op te maken. In dat document wordt in detail beschreven wat onder de noemer hoogwaardig foerageergebied valt en welke teelttechnieken en andere parameters daarbij succesvol zijn. Zolang de bestaande kennisleemte niet weggewerkt is en er geen sluitende onderbouwing voor de gemaakte aannames rond oppervlaktebehoefte is, is het moeilijk om een duidelijk beeld te vormen van de noden en kan dit later leiden tot aanpassingen van het ruimtebeslag, wat niet wenselijk is vanuit rechtszekerheidsoogpunt.

[3] De SALV vraagt om de impact op de getroffen landbouwbedrijven te milderen met correcte flankerende maatregelen. In het ontwerp voorkeursbesluit wordt verwezen naar te actualiseren flankerende maatregelen, zoals voorzien bij de werking van de Grondenbank Linkerscheldeoever inclusief het sociaal begeleidingsplan. De SALV vraagt om bij de beslissingen over het voorkeursbesluit en het S-IHD-besluit tegelijk dit flankerend beleid te (her)bevestigen en zo nodig uit te breiden. Om de landbouwers net buiten het gebied rechtszekerheid te geven werden in het vorige planningsproces gebieden die duidelijk bedoeld waren voor landbouw bevestigd als agrarisch gebied. In dit complex project wordt hier nergens melding van gemaakt. Dit is de eerste en belangrijkste flankerende maatregel die moeten genomen worden om de landbouwsector een toekomstperspectief te kunnen bieden in deze regio.

⁷ Cf. VR , 20 december 2018, Voorontwerp van voorkeursbesluit realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied van Antwerpen, p. 25, noot 7: Haven van Antwerpen, 2018, *Aanzet tot een compensatie- en instandhoudingsstrategie voor Bruine kiekendief in het Linkerscheldeoevergebied* (draft).

Hoogachtend

Koen Carels
secretaris

Hendrik Vandamme
voorzitter

Bijlage(n): -

Kopie: Joke Schauvliege